

7th Terminology Summit 2014: *How does social networking affect terminology work?* [Hogyan befolyásolja a közösségi háló a terminológiai munkát?] 2014. november 26–28., Barcelona

Az EAFT (European Association for Terminology – Európai Terminológiai Társaság) a TERMCAT-tal (Centre de Terminologia – [Katalán] Terminológiai Központ) közösen 2014. november 27-én és 28-án, Barcelonában rendezte meg a kétévente tartott konferenciáját *Hogyan befolyásolja a közösségi háló a terminológiai munkát?* címmel. A konferenciát Ferran Mascarell, a katalán kormány kultúráért felelős minisztere nyitotta meg. A résztvevőket Ester Franquesa, a katalán kormány nyelvpolitikáért felelős igazgatója üdvözölte, majd az EAFT elnöke, Jan Hoel kívánt hasznos tanácskozást a megjelenteknek.

A konferencia nyitó előadását Ismael Peña-López, az Open University of Catalonia (Katalán Nyitott Egyetem) professzora tartotta. Ismael Peña-López elmondta, hogy az emberiség történetében az információt mindig is egy fizikai eszköz közvetítette, például a mezopotámiai ékirásos táblák, az ókori egyiptomi papiruszok vagy éppen a modern kori könyvek, újságok. A digitalizációval azonban elindult az információk nagy erejű áramlása, amelyet a víz hőmpolygéséhez hasonlított: manapság az információ a szökőár erejével zúdul ránk, ezért fontos, hogy ki tudjuk szűrni a minket érintő és megbízható forrásokat. Az előadás konklúziója az volt, hogy a modern korban mindenki a saját ismeretszerzéséért felelős.

1. panel:

Együttműködés és hálózatok építése / Közöségi finanszírozás

A konferencián négy panel keretében mintegy 20 előadás hangzott el a két nap alatt. Az első panel témája az *Együttműködés és hálózatok építése / Közöségi finanszírozás* volt. A panel elnöki teendőit Jan Hoel, az EAFT elnöke látta el. Az első előadást Rodolfo Maslias, az Európai Parlament Terminológiai Koordinációs Egységének (TermCoord) igazgatója tartotta. Rodolfo Maslias bemutatta a 2008-ban alapított szervezeti egységet, amelyet azért hoztak létre, hogy az EU tagországaiban nyelvi konzisztenciát teremtsenek a jogi dokumentációkban. Hozzátette, hogy ezen mintegy 5000 fordító és tolmács dolgozik 24 nyelven. Ismertette az egység kommunikációját illető három legfőbb kihívást. Az első kihívás a terminológia tudatosságának növelése a szakemberek és fordítók között, a második, hogy javítsák az intézményközi együttműködést az IATE-n (InterActive Terminology for Europe), és a harmadik, hogy részt vegyenek a terminológia hálózaton történő globális fejlődésében.

Ezután Rute Costa és Raquel Silva, a New University of Lisboa professzorai tartották meg közös előadásukat. Rute Costa elmondta, hogy a terminológiának két dimenziója van: egy nyelvészeti és egy konceptuális, és szerinte a terminológus feladata a nyelvészeti részre megoldást találni, míg a szakértő a konceptuális rész. Különbséget tett a kollaboratív és a kooperatív munka között: igaz, hogy a cél közös mindkét munkatípusnál, de míg az első folyamatnál szétszedik a feladatokat, addig a másodiknál nem. A fentieket tekintetbe véve Rute Costa a kollaboratív munka mellett tette le a voksát. Raquel Silva hozzátette, hogy jobb egy közös platformon és egy csapatként együtt dolgozni, mint egyedül, mert így ki tudjuk emelni a terminológia két dimenzióját.

A panel harmadik előadója Klaus-Dirk Schmitz, a Kölni Egyetem professzora volt, aki a terminológiát teljesen új szempontból közelítette meg. *Terminológia mint szolgáltatás* című előadásában bemutatta a terminológiamenedzsment egyik innovatív modelljét, a felhőalapú Taas projektet. A Taas legalapvetőbb szolgáltatásai közé tartozik az egynyelvű terminuskivonatolás, a célnyelvi fordítási javaslatok automatikus visszanyerése, az adatmegosztás és az egységberendezés.

A negyedik előadásban Barbara Inge Karsch, a BIK Terminology alapítója és a New York-i Egyetem tanára kereste a választ arra, hogy hogyan járulhatnak hozzá a „tömegek” a terminológusok munkájához. Rávilágított arra, hogy új szavak, kifejezések és nevek alkotásában nyújthatnak segítséget, szavazhatnak egy új szóval kapcsolatos javaslatra, illetve kommentálhatják azokat, például pontosabbá tehetik a fogalmakat. Hozzátette, hogy előfordulhat, hogy a közösségi hálók felhasználói között valaki jobban ért egy adott témához, mint egy vállalat által felkért szakember, de nem szabad elfelejteni, hogy a felhasználók nem képesek megfelelő terminológiai munkát végezni.

A panel utolsó részében Sandra Cuadrado, a szervező TERMCAT projektmenedzsere és Josep Maria Gastó, a STAITEC Statistics and Technology képviselőjében tartott előadást. Bemutatták 2014-ben folytatott terminológiai projektjüket, amely a digitális marketinghez kapcsolódik. Arra használták a közösségi hálót, hogy szakemberekkel vegyék fel a kapcsolatot, illetve egy olyan platformot hozzanak létre, ahol a felhasználók az új szavakkal kapcsolatos véleményüket kifejezhetik. A projekt eredményeként négy nyelvről, a digitális marketing terminusait feldolgozó, online terminológiai szótárt készítettek.

2. panel: Terminológiai munka

A csütörtöki nap második panelje a *Terminológiai munka* címet viselte. A panel elnöke Fóris Ágota, a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense, az EAFT alelnöke volt. A panel első előadását Antti Kanner, a Finnish Termbank projektkoordinátora tartotta. Elmondása szerint a közösségi, kollaboratív platformok, például a wiki-platformok, lehetőséget adnak arra, hogy a közösségi médiát összekössük a hagyományos terminológiai munkával. De miért is használjuk ezeket a felületeket? Antti Kanner szerint ezeknek a platformoknak köszönhetően létrejön a virtuális együttműködés, a munka átláthatóbbá és könnyebbé válik, ezen kívül információkat oszthatunk meg és ellenőrizhetünk le a csoporton belül.

Másodikként Anita Nuopponen, a Vaasai Egyetem Kommunikáció Tanszékének vezetője és Niina Nissilä doktorandusz tartotta meg közös előadását. Anita Nuopponen az alábbi közösségi hálókön megjelenő terminológiai tevékenységeket különböztet meg: hálózatépítés, megosztás, találkozás, együttműködés, tanítás, képzés, kutatás. Előadásukban a közösségi hálózat kutatásra való felhasználását hangsúlyozták ki. Különböző (laikusoknak és szakembereknek szánt) „kérdés-felelek” honlapokat (question & answer forums) vizsgáltak, kiváltképpen a következő kulcsszavakat: terminology, usability, UI terms. A kutatás célja az, hogy felderítse: a felhasználók és a tervezők hogyan látják a terminológiai problémákat.

A harmadik előadó Marita Kristiansen, a Norvég Gazdasági Iskola professzora volt, akinek kutatási területe a gazdaság és a közigazgatás. Kutatásának alapjául a Norvég Hírlap korpusz és három gazdasági témájú norvég blog szolgált, célja pedig a neologizmusok gyűjtése volt. Főleg azokra a neologizmusokra koncentrált, amelyek angol eredetű szavak, és anglicizmusként jelennek meg a norvég gazdasági szaknyelvben. A kutatás eredményei kimutatták, hogy a neologizmusok száma igen magas, a hírlapok és a blogok szóhasználata pedig merőben eltér egymástól: a hírlapokban egy terminus többféle variációjával találkozhatunk, míg a blogok sokkal hamarabb tárgyalnak új témákat és fogalmakat.

A nap végén került sor az EAFT közgyűlésére, ahol a legfontosabb napirendi pont a vezetőség megválasztása volt a következő két évre. A korábbi elnök (Jan Hoel) és alelnök (Fóris Ágota) több ciklus után lemondott a posztjáról. Az elnöki funkciókat ezután Henrik Nilsson, (Terminologocentrum TNC, Svédország) látja el, alelnöknek Papp Esztert (a LEG Zrt. terminológusát és a Károli Gáspár Egyetem oktatóját) választották. A titkári és pénztárosi feladatokat Sandra Cuadrado (TERMCAT, Katalónia) vállalta. A vezetőség további tagjai: Jan Hoel (Language Council of Norway, Norvégia), Corina Lascu (Académie d'Études Économiques de Bucarest, Románia), Cristophe Roche (Université de Savoie, Franciaország), Ana Ostroški (Institute of Croatian Language and Linguistics, Horvátország).

3. panel: Kommunikáció / A nyilvánosság bevonása

A pénteki nap a harmadik panellel folytatódott, amelynek témája a *Kommunikáció / A nyilvánosság bevonása* volt. A panel elnöke Maja Bratanić, a Horvát Nyelvi és Nyelvészeti Intézet koordinátora volt. Az első előadást Maria Pia Montoro, a luxemburgi Instrasoft International terminológusa és fordítója tartotta. Előadásában kifejtette, hogy a közösségi média növeli a napi kommunikáció mennyiségét és sebességét, hiszen a Twitteren például naponta 340 millió rövid üzenetet küldnek el. Úgy tekint erre a médiára, mint egy könnyen elérhető, óriási korpuszra, amely kiválóan alkalmas a lexikológiai elemzésre. Kutatásai során kimutatta, hogy a Twitteren talált neologizmusok mintegy 57%-a úgynevezett „blend”-ekből, azaz szavak és szavak részeinek a keveredéséből tevődik össze, például: *phone+tablet=phablet*.

A panel második előadója Blanca Nájera Villar, az ausztriai TermNet igazgatóhelyettese volt. Prezentációjában azt mutatta be a hallgatóságának, hogy az évek során a TermNet milyen tapasztalatokat szerzett a közösségi média platformjain, ezek alapján pedig tanácsot adott arra, hogy mit érdemes és mit nem érdemes tenni az ilyen platformokon, ha egy szervezet a szakmai tevékenységének híret szeretné terjeszteni. Javasolta, hogy ismerjük meg a hallgatóságunkat/nézőnket/követőnket, és hogy mindenképpen használjuk a helyes regisztereket, amikor valamit kiteszünk az oldalunkra. Hozzáteszi, hogy élvezzük azt, amit csinálunk, és legyünk kreatívak. Amit semmiképpen nem javasol, az a marketingszövegek használata, ugyanis ezeket az oldalakat nem a pénzcsinálásra, hanem a közösségi szintű tevékenységekre hozták létre. Továbbá nem szabad alábecsülnünk a szájról szájra terjedő reklámot sem, valamint ha negatív hozzászólás érkezik a szolgáltatásról, ne töröljük ki, ezzel is próbáljuk megtartani az átláthatóságot.

A panel harmadik előadója Dániából érkezett. Susanne Lervad, a Koppenhágai Egyetem Textil Kutatóintézetének professzora a textil terminológiája és a közösségi háló kapcsolatát mutatta be. Elmondta, hogy egy nemzetközi textilipari kutatásban vett részt, amelynek része volt a textilszövevény terminológiájának a feldolgozása is. A projekt részeként egy jordániai terepmunka során tanulmányozták az ősi technikákat, és az itt végzett terminológiai munkát 40 000-en követték figyelemmel blogjukon és Facebook-oldalukon, az ebből készült könyv pedig bestseller lett.

A panel utolsó előadását a Svéd Terminológiai Központ terminológusa, Henrik Nilsson tartotta. Prezentációjában pró és kontra érveket sorakoztatott fel arról, hogy vajon a közösségi háló felhasználóit be kellene-e vonni, vagy sem, a terminológiai munkába. Azt a kérdést pedzegette, miszerint nem felszínes-e a munka, ha bárkit belevonhatunk, végzettségre való tekintet nélkül. Hozzátette, hogy sokszor a szakértők bevonása sem biztosítja a tökéletes munkát, hiszen egyrészt a tárgyköri szakemberek sem mindig értenek egyet, másrészt ők nem rendelkeznek nyelvészeti és terminológiai ismeretekkel, ezért sokszor nem értik pontosan, mi is a feladat. Példaként a fűtő-, szellőztető és klímarendszerek témáját feldolgozó HVAC-szótárat említette. Ennek első, 1982-es kiadása kilencnyelvű szótár volt, amelyet szakemberek állítottak össze. Második, bővített kiadását elektronikus formában kívánták létrehozni, és nem csak a szócikkek mennyiségét, hanem a nyelvek számát is bővíteni kívánták. Mivel azonban anyagi források nem álltak rendelkezésre, a szakértőket önkéntes munkára kérték fel. A terv meghíúsult. Ezután nyílt, online versenyt hirdettek a szótár bővítésére, amelynek során két év alatt sikerült összegyűjteni nyolcezer új terminust. Ez a módszer jóval eredményesebb, megbízhatósága azonban kétséges.

Ezt követően sor került a Terminológiai Díj átadására. Az EAFT nyolc tagú nemzetközi zsűrije Corina Lascu-Cilianu elnökletével 2014-ben két fiatal kutatót részesített rangos elismerésben. A pályamunkák közül alapvetési témában Besharat Fathi kapta a díjat, disszertációjában szakemberek szótárakkal szemben támasztott szükségleteit vizsgálta. Az alkalmazott kutatás kategóriájában Annette Weilandt disszertációját találták a legjobbnak, aki egy autóipari vállalat folyamatorientált terminológiai munkáját mutatta be.

4. panel: Terminológiai tapasztalatok

A negyedik panelben az előadók rövidebb, 5–6 perces prezentációkat tartottak az első kézből származó terminológiai tapasztalataikról. Az első előadó Begoña Arrate, az UZEI, a Baszk Terminológiai és Lexikográfiai Központ munkatársa volt. Projektjükben arra használták fel a Twittert, hogy népszerűsítsék és terjesszék a specifikus terminusok használatát, valamint hogy egy vitaplatformot hozzanak létre. Ezek a viták azért hasznosak, mert kiegészítik és fejlesztik az UZEI adatbázisát.

A második prezentáló Judit Freixa volt, aki a Katalán Terminológiai Társaság – SCATERM képviselője volt. A társaság célja az, hogy egybefogja az összes szervezetet és szakértőket a katalán területekről, és hogy bevonja őket a katalán terminológiai munkába.

A panel harmadik előadó párosa Írországból érkezett. Úna Bhreathnach és Gearóid Ó Cleircín a Dublini Egyetemmel együttműködő Ír Nyelvű Tanító és Kutatóintézet (Fiontar) terminológusai. Projektjük céljaként tűzték ki, hogy megnyissák a terminológiai munkát a végfelhasználók felé, és hogy szakértőket keressenek fel, akik munkájukkal hozzájárulhatnak a projekt sikerességéhez. Twitteren létrehoztak egy profilt, majd naponta egy új közösségi médiával kapcsolatos fogalmat publikáltak – ez általában egy angol terminus és annak definíciója volt –, erre vártak ír megfelelőt a felhasználók részéről. A platform segítségével sikerült olyan szakemberekkel felvenniük a kapcsolatot, akik a jövőben nemcsak Twitteren, hanem személyesen is részt kívánnak venni hasonló projekteknél.

A negyedik előadó Licia Corbolante terminológus-blogger volt, aki Olaszországból érkezett. Hazájában hat éve olyan blogot vezet, amely rendszeresen foglalkozik terminológiai kérdésekkel, ezzel kapcsolatos kutatómunkával és menedzsmenttel. Széles körű olvasóréteggel rendelkezik: fordítók, lokalizálók, szakértők, szerkesztők, terminológusok, nyelvszerető emberek – ez napi 1600 látogatót jelent.

A prezentálók között ötödikként Peep Nemvalts, a Tallinni Egyetem professzora bemutatta azt a nagy múltú észt nyilvános versenyt, ahol fogalmak észt megnevezésére lehet új szavakat alkotni. A jelenleg futó projektben 10 fogalom észt megnevezését keresik, eddig kétezer ötlet érkezett.

A hatodik előadó Anca-Marina Velicu, a Bukaresti Egyetem nyelvészprofesszora volt. Prezentációjában arra világított rá, hogy a francia és a román közösségi hálózat terminológiája mennyire igyekszik eltávolodni az angol nyelvtől mind a főnevek, mint az igék tekintetében. Vagy teljesen új szót találnak egy angol terminusra, vagy pedig meghagyják az angol szó eredeti tövét, de a szavakat francia, illetve román szuffixumokkal látják el.

A hetedik előadó páros, Maria Cortés és Marta Grané (TERMCAT) közösségi médián működő nyelvi tanácsadó szolgáltatásukat mutatták be. Általában háromféle kérdést kapnak: helyes-e egy adott kifejezés, hogy mondják azt a dolgot katalánul, és mit jelent ez a katalán szó. A tétel előnye, hogy azonnal látszik a kérdés, gyors választ lehet adni, és ezt abban a pillanatban közzé is teszik. Büszkén jelentették be, hogy a Twitteren már 6600 követőjük van, akik segítik projektjük megvalósítását (neologizmusok kutatása, terminológiai korpusz létrehozása).

A nyolcadikként Elisenda Bernal és Alba Milà, a barcelonai Universitat Pompeu Fabra egyetem kutatói mutatták be a Neolosfera elnevezést viselő projektet. Adatbázisukhoz korpuszként katalán újságokat, tévéműsorokat használnak fel, amelyből az új nyelvi elemeket gyűjtik. Az adatbázis ingyen elérhető internetes oldalukon, így az információkhoz bárki hozzáférhet; naponta egy neologizmust posztolnak.

A kilencedik előadó páros Ester Bonet és Marc Ibern, a Katalán Sportszövetség (UFEC) terminológusai voltak. A barcelonai olimpia szervezése során kezdődött meg terminológiai munkájuk 1986-ban, amelynek célja az összes sportág terminusainak az összegyűjtése. A munka eredményeképpen 2013-ban megjelent a négynyelvű (katalán, spanyol, angol, francia) sportszótár. 2014-ben pedig sporttal kapcsolatos neologizmusokat gyűjtöttek a Twitter segítségével. A szótár megjelenésekor a Facebookon játékokat hirdettek: speciális, sporttal kapcsolatos kifejezéseket kellett összepárosítani adott képekhez, és ez remek lehetőséget nyújtott a szótár internetes platformon történő népszerűsítéséhez.

A panel utolsó előadója Jan Hoel (University of Oslo), az EAFT leköszönő elnöke volt. A Language Council of Norway 2010 végén indult projektben vett részt, amely ki szerette volna

deríteni, hogy egy adatbázist sikeresen lehet-e kifejleszteni egy MediaWiki platformon. A formai munkákat már befejezték, az első verziót inkább kezdetlegesnek jellemezte. Két évvel később, az átalakítást követően, egy új és jobb funkciót adtak hozzá, ez volt a Semantic Forms, a MediaWiki olyan bővítése, amely lehetővé teszi a regisztrált felhasználók számára, hogy információkat adjanak hozzá az adatbázishoz, szerkesszék ezeket, vagy éppen lekérdezzék az adatokat. A munka során főleg azt vizsgálták, mennyire legyen nyitott és közösségi egy termwiki felületen zajló projekt.

A prezentációkat félórás vita követte. A hallgatóság szabadon tehetett fel kérdéseket a pénteki napon elhangzott előadásokkal kapcsolatban.

A konferenciát Jan Hoel, az EAFT elnöke és Jordi Bover, a TERMCAT igazgatója zárták. A zárás után az EAFT új vezetősége megtartotta első, rövid közgyűlését, ahol kijelölték a következő Summit helyszínét: 2016-ban Luxembourg ad majd otthon a konferenciának.

Gáspár Emese

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar, Terminológia MA